

**Добрин Добрев, Илиан Минков,
Катя Владова, Веселина Максимова**

ПЛАНИРАНЕ И ПРОГНОЗИРАНЕ

**Доц. д-р Добрин Добрев, доц. д-р Илиан Минков,
гл. ас. д-р Катя Владова, ас. д-р Веселина Максимова**

ПЛАНИРАНЕ И ПРОГНОЗИРАНЕ

2015

Издаелство „Наука и икономика”
Икономически университет – Варна

Тази книга или части от нея не могат да бъдат размножавани, разпространявани по електронен път и копирани без писменото разрешение на издателя.

- © Добрин Жеков Добрев, Илиан Иванов Минков, Катя Иванова
Владова, Веселина Максимова Колева, автори, 2015.
- © Издателство „Наука и икономика”,
Икономически университет – Варна, 2015.

ISBN 978-954-21-0856-6

С Ъ Д Ъ Р Ж А Н И Е

Предговор	9
I. ПЛАНИРАНЕ И ПРОГНОЗИРАНЕ – ОСНОВНИ КОНЦЕПЦИИ	11
1. Планирането и прогнозирането в икономическата наука	11
2. Същност и функции на планирането	13
3. Предмет, методология, методи и задачи на планирането	17
4. Предимства и ограничения	20
5. Принципи, подходи и модели на планирането	21
6. Същност на прогнозирането	28
7. Видове прогнози. Етапи на прогнозирането	33
8. Методи за прогнозиране	37
9. Прогнозиране, планиране, пазар	47
10. Програмиране и проектиране	52
11. Определяне на целите – същност, видове, интереси при целеполагането	57
II. ОРГАНИЗАЦИЯ И РАВНИЩА НА ПЛАНОВО-ПРОГНОЗНАТА ДЕЙНОСТ	65
1. Планови структури. Технология на планирането. Субординация	65
2. Индикатори в плановата дейност	71
3. Национално планиране и програмиране	76
4. Регионално планиране и програмиране	82
5. Индикативно планиране	89
6. Ситуационно планиране	93
7. Кризисно планиране	96
III. ФИРМЕНО ПЛАНИРАНЕ	100
1. Еволюция на фирменото планиране	100
2. Планирането като функция на управлението	104

3. Фактори, влияещи върху планиране на развитието	107
4. Организация на фирменото планиране и разпределяне на компетенциите в плановата дейност	110
5. Видове фирмени планове	115
6. Структура и съдържание на бизнес план	118
IV. СТРАТЕГИЧЕСКО ПЛАНИРАНЕ	123
1. Същност, мисия, цели	123
2. Анализ на външната и вътрешната среда	128
3. Методи за стратегически анализ	133
4. Видове стратегии	139
5. Оценка и избор на стратегия	142
6. Съдържание на стратегическия план	144
V. МАРКЕТИНГОВО ПЛАНИРАНЕ	146
1. Същност и особености на маркетинговото планиране	146
2. Елементи на процеса на маркетингово планиране	148
3. Маркетингови анализи и проучвания	154
4. Маркетингови цели и стратегии	157
5. Планиране на елементите на маркетинговия микс	160
5.1. Планиране на продуктивния асортимент	160
5.2. Планиране на цените	170
5.3. Планиране на дистрибуцията	173
5.4. Планиране на промоцията (комуникациите)	176
6. Разработване на маркетинговия бюджет	176
VI. ПЛАНИРАНЕ НА ПРОИЗВОДСТВОТО	179
1. Планиране на производствената програма	179
1.1. Същност и предпоставки за разработване на производствената програма	179
1.2. Показатели на производствената програма	182
1.3. Разработване на производствена програма	185
2. Планиране използването на производствени мощности	188
2.1. Същност и изходни предпоставки на планирането на производствените мощности	188

2.2. Планиране величината на производственит мощности на фирмата	192
3. Синхронизация на производствените мощности и производствената програма	195

VII. ПЛАНИРАНЕ НА МАТЕРИАЛНИТЕ РЕСУРСИ .....

1. Същност, цели и задачи на планирането на материалните ресурси. Видове материални ресурси	200
2. Планиране на потребностите и степента на използване на материалните ресурси	204
2.1. Определяне на потребностите от материални ресурси за производствено-експлоатационни нужди	204
2.2. Показатели за степента на използване на материалните ресурси	209
3. Планиране на запасите от материални ресурси	211
4. Планиране на потребностите от материали за доставка	220

VIII. ПЛАНИРАНЕ НА ЧОВЕШКИТЕ РЕСУРСИ .....

1. Определяне на потребностите от човешки ресурси	222
2. Измерване, анализ и планиране на производителността на труда	227
3. Обучение и квалификация на човешките ресурси	231
4. Планиране на работната заплата и социалните разходи	233

IX. ПЛАНИРАНЕ НА ИНОВАЦИИТЕ

И ИНВЕСТИЦИИТЕ .....

1. Същност и значение на иновационната дейност	239
2. Иновационен процес	240
3. Разработване на инвестиционен план	241
4. Оценка на иновациите и инвестициите	243
5. Инвестиционна стратегия	245

X. ФИНАНСОВ ПЛАН .....

1. Планиране на приходите и разходите. Финансов резултат. Видове финансов резултат	247
2. Планиране на паричните потоци	255

3. Планиране на балансовите показатели	260
4. Разпределение на новосъздадената стойност и печалбата	264
5. Финансови съотношения и коефициенти	269
XI. КОНТРОЛ НА ФИРМЕНАТА ДЕЙНОСТ	281
1. Същност и роля на контрола	281
2. Видове контрол	287
Използвана литература	293
Приложения	297